Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) _____

   (Name) _____

2. (Signature) _____

   (Name) _____

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. _____

(In words)

Test Booklet No.

J—3807

PAPER—III

MARATHI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

MARATHI

मराठी

PAPER – III

प्रश्नपत्रिका – III

NOTE : **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

टीप : ही प्रश्नपत्रिका दोनशे (200) गुणांची असून तीत चार विभाग आहेत. प्रत्येक विभागांतर्गत तपशीलवार सूचनांप्रमाणे सर्व प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

SECTION - I
विभाग – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following poem. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

टीप : या विभागात पुढील कडव्यांवर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक पश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x5=25 गुण)**

दोन दिवस वाट पाहाण्यात गेले; दोन दु:खात गेले
हिशोब करतो आहे किती राहिलेत डोईवर उन्हाळे
शेकडो वेळा चन्द्र आला, तारे फुलले, रात्र धुंद झाली
भाकरीचा चंद्र शोधण्यातच जिंदगी बरबाद झाली
हे हात माझे सर्वस्व; दारिद्र्याकडे गहाणच राहिले
कधी माना उंचावलेले, कधी कलम झालेले पाहिले
हरघडी अश्रू वाळविले नाहीत; पण असेही क्षण आले
तेव्हा अश्रूच मित्र होऊन साहाय्यास धावून आले
दुनियेचा विचार हरघड़ी केला अगा जगमय झालो
दु:ख पेलावे कसे, पुन्हा जगावे कसे, याच शाळेत शिकलो
झोतभट्टीत शेकावे पोलाद तसे आयुष्य छान शेकले
दोन दिवस वाट पाहण्यात गेले, दोन दिवस दु:खात गेले

1. कवी कशाचा हिशोब करतो आहे?

2. कवीला जीवनात कोणकोणते अनुभव आले?

3. ''दुनियेचा विचार हरघडी केला अगा जगमय झालो'' या पंक्तीचा अर्थ काय?

4. कवी कोणत्या शाळेविषयी बोलतो आहे?

5. 'आयुष्य छान शेकले' असे कवी का म्हणतो आहे?

SECTION - II
विभाग – II

Note : This section contains fifteen (15) questions, each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks. **(5x15=75 marks)**

टीप : या विभागात पंधरा (15) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर सुमारे तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x15=75 गुण)**

6. महानुभावांचे जे ग्रंथ 'साती ग्रंथ' म्हणून मान्यता पावले आहेत ते आणि त्यांचे लेखक कोणते ते लिहा.

7. एकनाथांनी केलेल्या विविध काव्यरचनांची नावे सांगा.

8. ‘लावणी’ या काव्यप्रकाराची व्याख्या लिहा.

9. ह.ना. आपटे यांनी कोणकोणत्या कादंबऱ्या लिहिल्या.

10. संगीत रंगभूमीवरील पाच प्रमुख नाटके व त्यांचे कर्ते कोणते?

11. स्वन, स्वनिम व स्वनांतर म्हणजे काय?

12. मराठीत ज्या अन्य भाषांतून शब्द आले आहेत त्या भाषा आणि त्यांतून मराठीत आलेला प्रत्येकी एकेक शब्द लिहा.

13. मम्मटाने सांगितलेले काव्य प्रयोजन कोणते?

14. आनंदवर्धनाने केलेली काव्याची व्याख्या सांगून ध्वनीचे प्रकार किती व कोणते ते लिहा.

15. साहित्य समीक्षा म्हणजे काय ?

16. स्त्रीवादी समीक्षेचे वेगळेपण कोणते ?

17. नाटक या साहित्य प्रकाराचे वैशिष्ट्य कशात आहे ?

18. एकोणिसाव्या शतकात धर्मसुधारणा करण्यासाठी उत्पन्न झालेल्या प्रमुख संस्थांची नावे लिहा.

19. दहा वाङ्मयीन नियतकालिकांची नावे सांगा.

20. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी मराठीत कोणती साहित्यनिर्मिती केली ?

SECTION - III
विभाग – III

Note : This section contains five (5) questions from each of the electives / specialisations. The candidate has to choose only one elective / specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words. All questions compulsory. **(12x5=60 marks)**

टीप : या विभागात प्रत्येक ऐच्छिक / वैकल्पिक अभ्यासक्रमावर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. उमेदवाराने कोणताही एक ऐच्छिक / वैकल्पिक विषय निवडून त्यावरील सर्व पाचही प्रश्न सोडवावयाचे आहेत. प्रत्येक प्रश्नास बारा (12) गुण असून प्रत्येक प्रश्न सुमारे दोनशे (200) शब्दांत सोडवावयाचा आहे. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. **(12x5=60 गुण)**

ऐच्छिक I - लोकसाहित्य

21. लोकसाहित्याची संकल्पना विवेचनपूर्वक स्पष्ट करा.

22. लोकसाहित्याचे संकलन करण्याच्या पद्धती आणि साधने यांविषयी सोदाहरण लिहा.

23. लोककथांचे प्रकार कोणते ? लोककथांमुळे साहित्यात कोणती भर पडते ?

24. लोकसाहित्यातील भिन्न भिन्न रचनाबंधांची ओळख करून द्या.

25. लोकसाहित्याच्या अभ्यासाविषयीचा रशियन दृष्टिकोण पाश्चात्य दृष्टिकोणाहून वेगळा कसा ते साधार लिहा.

किंवा

ऐच्छिक II - तौलनिक साहित्याभ्यास

21. तौलनिक साहित्याभ्यास म्हणजे काय ते सांगून या अभ्यासाचा क्षेत्र विस्तार स्पष्ट करा.

22. तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रभाव (Influence) ही संकल्पना विशद करा.

23. राष्ट्रीय साहित्य आणि भारतीय साहित्य यांमध्ये कोणते भेद आहेत ते समजावून द्या.

24. भाषांतर-कार्याची उपयुक्तता विवरणपूर्वक लिहा.

25. मराठी साहित्यावर बंगाली साहित्याच्या पडलेल्या प्रभावाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

किंवा

ऐच्छिक III - स्त्रीवादी साहित्याभ्यास

21. स्त्रीवाद म्हणजे काय ते सांगून स्त्रीवादी दृष्टिकोणातून साहित्याचा अभ्यास करायचा म्हणजे काय करायचे ते लिहा.

22. स्त्रीवादी साहित्यसमीक्षा पारंपरिक समीक्षा विचारापेक्षा कोणकोणत्या बाबतीत वेगळी ठरते?

23. स्त्रीसमस्यांविषयी मराठीत पुरुषांनी केलेले लेखन आणि स्त्रियांनी केलेले लेखन यांमध्ये कोणते अंतर आहे?

24. मराठीतील स्त्रियांच्या कथासाहित्याचे विशेष सोदाहरण लिहा.

25. मराठीतील स्त्रियांच्या आत्मकथनांचे सामर्थ्य कशात साठवले आहे ते उलगडून दाखवा.

किंवा

ऐच्छिक IV - ग्रामीण साहित्य

21. ग्रामीण साहित्याच्या उदयाची मीमांसा करा.

22. ग्रामीण साहित्यातील सामाजिकतेचे स्वरूप विशद करा.

23. ग्रामीण कवितेचे थोडक्यात समालोचन करा.

24. शंकर पाटील यांच्या ग्रामीण साहित्य निर्मितीचा आढावा घ्या.

25. ग्रामीण साहित्यातील विनोदाचे विशेष सोदाहरण लिहा.

किंवा

ऐच्छिक V - दलित साहित्य

21. दलित साहित्याच्या उदयामागील कारणे विवरणपूर्वक लिहा.

22. दलित कवितेचे गुणविशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

23. दलित कादंबरीकडे समीक्षकांचे दुर्लक्ष झाले आहे असे तुम्हास वाटते का? सकारण चर्चा करा.

24. दलित स्त्रियांच्या आत्मकथनांचे समालोचन करा.

25. शंकरराव खरात यांच्या बहुविध साहित्यनिर्मितीचा परिचय करून द्या.

SECTION - IV
विभाग – IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any of the following topics. **(40x1=40 marks)**

टीप : या विभागात निबंधाचा चाळीस (40) गुणांचा एक प्रश्न आहे. या प्रश्नाचे उत्तर एक हजार (1000) शब्दापर्यंत लिहावयाचे आहे. **(40x1=40 गुण)**

26. पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा.

(क) मराठी साहित्यातील प्रयोगशीलता.

(ख) स्वातंत्र्योत्तर मराठी साहित्यातील वैचारिकतेचा अभाव

(ग) मराठी भाषेच्या वाढीसाठी उपाय

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) .....

(in figures) .....

Signature & Name of the Coordinator .....

(Evaluation) Date .....